

26. 3. 2025

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Splnění zákonných předpokladů pro vzetí do tzv. útěkové vazby se zaměřením na cizince zadržené v ČR

Případy, kdy cizinec spáchá trestný čin v ČR, nejsou výjimkou, podle zásady teritoriality se trestnost takového činu bude posuzovat dle českých právních předpisů. Dle policejní statistiky bylo v roce 2023 registrováno 181.417 trestných činů a z toho bylo 9.134 spácháno cizinci. Z předmětné statistiky vyplývá, že v roce 2023 bylo v ČR stíháno celkem 79.356 osob a z toho 9.345 cizinců.[1] Nejvyšší soud ve své judikatuře upozornil na to, že nutnost tzv. útěkové vazby je zesílena, když je obviněný cizím státním příslušníkem a s ČR ho nepojí sociální, rodinné ani majetkové vazby.[2]

Pokud tedy cizinec spáchá trestný čin v ČR, tak ve srovnání s českými občany je dána vyšší pravděpodobnost, že bude rozhodnuto o jeho vzetí do vazby. Cílem tohoto článku je nabídnout argumentaci, kterou mohou obvinění cizinci, o jejichž vazbě je rozhodováno, využít v rámci své obhajoby na vazebním zasedání.

Podle ustanovení § 67 tr. řádu může soud rozhodnout o vzetí do vazby, pokud dosud zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že skutek, pro který bylo zahájeno trestní stíhání, byl spáchán, má všechny znaky trestného činu a jsou zřejmé důvody k podezření, že tento trestný čin spáchal obviněný. V první řadě by se tak měl soud rozhodující o vazbě zabývat tím, zda dosud zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že skutek, pro který se trestní řízení vede, má všechny znaky trestného činu. Obviněný tak na svoji obhajobu na vazebním zasedání může uvést námitky, které má vůči zahájení trestního stíhání jako takovému. Pochopitelně nelze očekávat, že rozhodování o vzetí do vazby bude splňovat atributy odsuzujícího rozsudku, nicméně jsou-li shora uvedené skutečnosti předpokladem vazebního stíhání, je minimálně předpokladatelné, že orgán rozhodující o vzetí do vazby se s touto podmínkou pro vzetí do vazby v rozhodnutí o vazbě vypořádá.

Předpoklady pro uvalení tzv. útěkové vazby obsahuje ust. § 67 písm. a) tr. řádu. Dle daného ustanovení soud rozhodne o vzetí obviněného do vazby jen tehdy, jestliže z jeho jednání nebo dalších konkrétních skutečností vyplývá důvodná obava, že uprchne nebo se bude skrývat, aby se tak trestnímu stíhání nebo trestu vyhnul, zejména nelze-li jeho totožnost hned zjistit, nemá-li stále bydliště anebo hrozí-li mu vysoký trest.

Soud rozhodující o vazbě tak bude přihlížet k tomu, zda obviněnému hrozí vysoký trest ve smyslu ust. § 67 písm. a) tr. řádu. Hrozba vysokého trestu dle ustálené nalézací praxe Ústavního soudu znamená, že na základě zjištěných skutečností lze považovat za pravděpodobné, že obviněnému bude uložen trest odnětí svobody ve výši nejméně kolem osmi let.[3] Ústavní soud ve své nalézací praxi[4] uvádí, že naplnění zákonné podmínky "hrozby" vysokým trestem ve smyslu § 67 písm. a) tr. řádu, je potřeba posuzovat ve smyslu individualizace trestněprávní kvalifikace skutku ve vztahu k osobě obviněného. Hrozba vysokého trestu musí být konkrétní, reálná a aktuální. Podezření má být podloženo v každém jednotlivém případě u konkrétního obviněného, nikoliv neurčité podezření plynoucí pouze z vysoké horní hranice trestní sazby. Usnesení o vzetí do vazby tak musí obsahovat úvahy o trestu, který obviněnému reálně hrozí. Ku příkladu lze uvést, že by bylo nedostatečné usoudit, že obviněnému hrozí nepodmíněný trest odnětí svobody v délce trvání osm let, pouze na

základě toho, že horní hranice trestní sazby za spáchání trestného činu, z něhož je obviněný obviněn, je osm let.

Soud rozhodující o trestu bude při jeho výměře přihlížet k polehčujícím a přitěžujícím skutečnostem. Pokud na případ obviněného lze aplikovat polehčující okolnosti ve smyslu § 41 tr. zákoníku a nelze aplikovat přitěžující okolnosti ve smyslu § 42 tr. zákoníku, tak je možné předpokládat, že obviněnému bude v případě rozhodnutí o vině uložen trest odnětí svobody na dolní hranici trestní sazby. Například, pokud je trestní sazba trestného činu, z něhož je obviněný obviněn, 4 - 8 let a na případ obviněného lze aplikovat pouze polehčující okolnosti, tak obviněnému pravděpodobně nehrozí vysoký trest ve smyslu § 67 písm. a) tr. řádu.

Pokud usnesení o vzetí do vazby neobsahuje úvahy o tom, jaký trest obviněnému reálně hrozí, tak je namístě, aby obviněný podal stížnost proti usnesení o vazbě. Ústavní soud ve své nalézací praxi uvedl, že pokud by byla hrozba vysokého trestu naprosto zřejmá, mohla by absence individualizace v napadených rozhodnutích znamenat pouhé formální pochybení. K tomu Ústavní soud dodal: „Opomněly-li však soudy provést takové hodnocení a z uvedené zákonné sazby, je zřejmé, že její větší část se nachází mimo kategorii vysokého trestu odnětí svobody, jak je popsána v uvedené judikatuře (ve výši osmi let), musí Ústavní soud k takovým okolnostem přihlídnout, má-li zhodnotit, zda se opomenutí soudů reálně projevilo v porušení stěžovatelových hmotných práv.“^[5]

S výše uvedeným souvisí i to, že základním principem omezení osobní svobody vazbou je nezbytnost uvalení vazby a držení v ní jen pro určitý legitimní účel. Pokud tedy obviněnému reálně ani nehrozí nepodmíněný trest odnětí svobody, tak může argumentovat, že jeho vazba by nesledovala legitimní účel. Ústavní soud k tématice uvedl: „S ohledem na zásadu proporcionality zásahu do osobní svobody obviněného musí soud při rozhodování o ponechání obviněného ve vazbě vzít v úvahu, zda není již v dané fázi trestního řízení věci zřejmé, že trestní stíhání nepovede k uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody ve smyslu § 71 odst. 2 písm. b) trestního řádu. Pakliže soud dospěje k závěru, že trestní stíhání k nepodmíněnému trestu nepovede, musí se dále zabývat tím, zda je naplněn některý z kvalifikovaných důvodů vazby podle § 68 odst. 3 a 4 trestního řádu. Pokud trestní stíhání obviněného k nepodmíněnému trestu zcela zřejmě nevede a současně není naplněn žádný z kvalifikovaných důvodů vazby, musí být obviněný z vazby neprodleně propuštěn, jinak dochází k porušení jeho práva na osobní svobodu podle článku 8 odst. 1, 2 a 5 Listiny.“^[6]

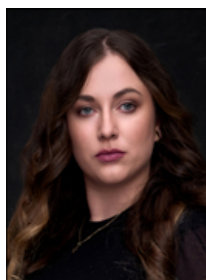
Důvodem pro uložení tzv. útěkové vazby dle ust. § 67 písm. a) tr. řádu může být i to, že obviněný v ČR nemá stálé bydliště. Pokud by se však obviněný na adrese trvalého bydliště nezdržoval, tak lze v rámci obhajoby argumentovat, že tato skutečnost pro věc není významná. V této souvislosti lze odkázat na nalézací praxi Ústavního soudu, který uvedl následující: „Pro úplnost považuje Ústavní soud za vhodné doplnit, že podle jeho judikatury **není skutečnost, že se osoba nezdržuje na adrese svého trvalého bydliště, z hlediska naplnění podmínek tzv. útěkové vazby významná** (srov. bod 36 nálezu sp. zn. I. ÚS 1694/14), má-li obviněný zároveň jiné stálé známé bydliště. Soudy jsou povinny se touto okolností zabývat, neboť je pro naplnění podmínek tzv. útěkové vazby významná (srov. např. usnesení sp. zn. II. ÚS 288/17 ze dne 21. 2. 2017).“^[7]

Soud rozhodující o vazbě bude zjišťovat i to, zda obviněný v České republice má stále zaměstnání. V této souvislosti může obviněný opět argumentovat nalézací praxí Ústavního soudu, který konstatoval: „...**absence „řádné stálé“ práce je z hlediska podmínek tzv. útěkové vazby jen velmi málo významnou skutečností.** Výkon zaměstnání bude jen výjimečně představovat okolnost, která by sama o sobě výrazně posilovala vazby obviněného k České republice. Představuje-li řádná práce především zdroj příjmů, jde o skutečnost, kterou musejí soudy zvažovat v případě naplnění podmínek tzv. předstížené vazby. Riziko útěku však taková okolnost zásadně nesnižuje. **Naopak absence dostatečných příjmů z pravidelného zaměstnání může riziko útěku do zahraničí snižovat.** Pokud soudy tuto okolnost zmiňují jako relevantní, musejí pečlivě odůvodnit její vztah k

naplnění podmínek útekové vazby.“[8]

Absence zásadnějších vazeb k České republice by mohla být jednou ze skutečností podporujících nutnost užití institutu vazby, musela by však být dostatečně konkrétní a podložená.[9] Soudy by se v tomto směru měly zabývat majetkovými a sociálními poměry a jazykovými schopnostmi obviněných, tak aby bylo možné ověřit, zda je pro ně vůbec realizovatelný útek do zahraničí. Zcela jistě není přípustné, aby soudy „automaticky“ předpokládaly z cizí státní příslušnosti to, že by obviněný byl schopen úspěšného dlouhodobého skrývání se před policejními orgány v rámci ostatních států Schengenského prostoru.

V tomto článku byly shrnuty předpoklady, za nichž lze rozhodnout o vzetí do tzv. útekové vazby. Pokud by bylo rozhodnuto o vzetí obviněného do vazby i přesto, že by k tomu nebyly splněny zákonné podmínky, tak může dojít k zásahu do ústavně zaručených práv obviněného. Obviněný by se tak mohl po využití řádných opravných prostředků obrátit na Ústavní soud s ústavní stížností, ve které by namítal porušení čl. 8 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, dle něhož je osobní svoboda zaručena, dále také čl. 8 odst. 5 Listiny, dle kterého nikdo nesmí být vzat do vazby, leč z důvodů a na dobu stanovenou zákonem a na základě rozhodnutí soudu. Namítat lze i porušení čl. 36 odst. 1 Listiny, čl. 90 Ústavy ČR, podle nichž má každý právo domáhat se svých práv u nezávislého a nestranného soudu. Do úvahy přichází zvažít i to, zda nedošlo k porušení práva dle čl. 37 odst. 3 Listiny, podle něhož jsou si všichni účastníci v řízení rovni.

Mgr. Lucia Števiarová,
advokátní koncipient

**sokol
novák
tdpa**

Sokol, Novák, Trojan, Doleček a partneři, advokátní kancelář s.r.o.

Na strži 2102/61a
140 00 Praha 4

Tel.: +420 270 005 533
e-mail: info@sntd.cz

[1] Policie ČR. Vývoj registrované kriminality v roce 2023. Základní statistické údaje

o kriminalitě [online]. Česká republika, 12.1.2024 [cit. 2025-1-20]. Dostupné >>> [zde](#).

[2] Usnesení NS ze dne 27.10.2015 ve věci sp. zn. 11 Tvo 30/2015.

[3] Nález ÚS ze dne 1.4.2004 ve věci sp. zn. III. ÚS 566/03.

[4] Usnesení ÚS ze dne 19.2.2013 ve věci sp. zn. II. ÚS 4717/12.

[5] Nález ÚS ze dne 17. 10. 2023 ve věci sp. zn. III. ÚS 1664/23.

[6] Nález ÚS ze dne 17.07.2024 ve věci sp. zn. III. ÚS 35/24 #1.

[7] Nález ÚS ze dne 17.10.2023 ve věci sp. zn. III. ÚS 1664/23 #1.

[8] Nález ÚS ze dne 17.10.2023 ve věci sp. zn. III. ÚS 1664/23 #1.

[9] Nález ÚS ze dne 17.10.2023 ve věci sp. zn. III. ÚS 1664/23 #1.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)
- [Novela § 196 trestního zákoníku: racionální korekce, nebo oslabení ochrany dítěte?](#)
- [Vybrané aspekty trestného činu podvodu podle § 209 TrZ ve světle judikatury](#)
- [Zásadní novinky v oblasti trestní odpovědnosti právnických osob v roce 2026](#)
- [Kauza Skender Bojku: Putativní nutná obrana optikou ÚS](#)
- [Novela zákona o trestní odpovědnosti právnických osob](#)